

V Podolínci dňa 13.9.2018

Perspektíva ťažbových možností v závislosti od vekovej štruktúry lesa a skutočného stavu zásob rubných porastov.

Podolínske lesy sú zelené a krásne, súvislejšie holiny vidieť len málokde. To však neznamená, že každý hektár lesa dokáže priniesť v každom roku výnosy.

Z údajov uvedených v grafe rozdelenia vekových tried je zrejmé nadnormálne zastúpenie výmer prvých dvoch vekových tried (až 1050 ha). Teda takmer polovica podolínskych lesov sú mladiny do veku 40 rokov. To znamená, že polovica našich lesov bude v stave prinášať relevantné ekonomické úžitky až o štyridsať rokov. Z grafu vyplýva, že tento problém najvýraznejšie vzniká v priebehu rokov 1975 – 1994, kedy podolínske lesy spravoval štát a nepriaznivý trend pretrvával aj v posledných dvoch desaťročiach. Ťažba dreva v posledných štyroch desaťročiach (hlavne na LC Podolíneč) sa neúmerne sústreďovala predovšetkým do dospelých, rubných porastov a značne znížila výmeru porastov najvyšších vekových tried. Zároveň výrazne zvýšila výmeru mladých lesných porastov. Až o 245 hektárov viac ako mala, poklesla výmera výnosových porastov (príjmy z predaja dreva) a zároveň o 309 hektárov narástla výmera nákladových porastov (výdavky na zalesňovanie, ochranu proti burine, zveri, prerezávky). Na lesných pozemkoch mesta by malo v súčasnosti namiesto mladín stáť 245 hektárov dospelého lesa (približne celý Riedky les). Za posledných štyridsať rokov sa teda v dospelých porastoch mestských lesov vyrúbalo v priemere o 6 hektárov lesa ročne viac, ako bolo pre zachovanie nepretržitosti a vyrovnanosti produkcie nevyhnutné.

Pre predstavu, pri priemernej zásobe $442 \text{ m}^3/\text{ha}$, ktorú pre porasty staršie ako 80 rokov uvádza Program starostlivosti o lesy (PSL), nám teraz chýba cca $108\,290 \text{ m}^3$ dreva, ktoré bolo vyrúbané v predošlom období a ktoré sme mali nasledujúcich 40 rokov podľa plánu ťažiť a zhodnocovať. Pri súčasnom priemernom speňažení dreva z obnovných ťažieb na úrovni cca 60 €/m^3 sme teraz mali mať k dispozícii $6\,497\,400 \text{ €}$, t.j. $162\,435 \text{ €}$ ročne na najbližších 40 rokov. Tie ale bohužiaľ nemáme, a ani už mať nebudeme. Budú nám však veľmi chýbať. Z dôvodu neúmerne vysokých ťažieb v minulosti a s cieľom vyrovnať vekovú štruktúru porastov aj PSL v nasledujúcom decéniu plánuje znížiť ťažbu o 33% a v tom ďalšom až o 45% oproti súčasnej. Musíme sa teda pripraviť na dlhé obdobie nižších príjmov a zvýšených nákladov na pestovnú činnosť a opravy a údržby. Namiesto výnosov tak máme o 309 hektárov mladín viac ako by sme podľa PSL mali mať, to je spolu 1050 hektárov lesa, ktoré neprinášajú zisk, ale vyžadujú nákladnú starostlivosť. Keď k tomu pripočítame nelichotivý stav našich ciest, chaty Kyčora, budovy lesov a hektáre liesok, ktoré bude potrebné práce vyrúbať a nahradiť normálnym lesom, ktorý priniesie úžitky nasledujúcim generáciám, vidíme, že nás čaká obdobie množstva práce a hlavne zodpovedného hospodárenia.

Veľmi zjednodušene povedané, pre zabezpečenie trvalej rovnomernej produkcie dreva a normálneho rozloženia vekových tried by sme pri uvádzanej priemernej hektárovej zásobe $422 \text{ m}^3/\text{ha}$ v porastoch 101 – 120 ročných mali najbližších dvadsať rokov ťažiť maximálne 2384 m^3 drevnej hmoty ročne ($113 \text{ ha} \times 422 \text{ m}^3/\text{ha} = 47686 \text{ m}^3/20 \text{ rokov}$, t.j. $47686/20 = 2384 \text{ m}^3/\text{rok}$). Za nasledujúcich dvadsať rokov môžeme totiž výmeru tejto vekovej triedy znížiť o 113 ha na optimálnych 115 ha a to

za predpokladu, že vo vekovej triede 81 – 100 ročných porastov (rovnako aj v ostatných podnormálne zastúpených vekových triedach) vyťažíme maximálne prírastok, ktorý predstavuje cca 4,6 m³/ha/rok. To je ďalších 2488 m³ obnovných ťažieb. Spolu 4872 m³ obnovných ťažieb ročne (spoločnosť v rubných porastoch ťaží priemerne cca 3600m³ ročne). To je však za predpokladu, že by skutočný stav porastov zodpovedal údajom uvedeným v PSL. V skutočnosti sú však zásoby dreva vo viacerých rubných porastoch, kde by sme mali ťažiť nízke, a to buď vplyvom kalamít, nesystematických zásahov, neevidovaných ťažieb, alebo chybného opisu porastov v PSL (napr. porasty 11a, 91, 98, 99 v Podolínci alebo porast 208b alebo 236 v Mníšku nad Popradom). Pri vyznačovaní obnovných ťažieb sa v takmer všetkých rubných porastoch potvrdilo, že zásoby dreva v teréne nekorešpondujú s opisom uvedeným v PSL. V týchto porastoch teda nemôžeme očakávať plánovaný príjem z predpísanej ťažby, pretože skutočná zásoba dreva v celom poraste často nezodpovedá ani výške plánovaného ťažbového zásahu, resp. sa popísaná zásoba dreva v poraste vôbec nenachádza.

Tu je potrebné pozrieť sa opäť na graf a uvedomiť si, že obmedzené zásoby drevnej hmoty určené na ťažbu v porastoch 81 ročných a starších nám musia vydržať minimálne nasledujúcich 40 rokov, kedy sa súčasné 61 - 80 ročné porasty dostanú do veku 101 - 120 rokov, kedy budú mať "normálnu, optimálnu" výmeru a normálny produkčný potenciál. O 60 rokov, vo veku kedy sa dnešné štyridsaťročné porasty dostanú do vekovej triedy 101 - 120 ročných, už bude pri rozumnom obhospodarovaní rozdelenie vekových tried a ťažbových možností normálne a nebude už potrebné predržať zvyšky zásob dospelých porastov (PSL počíta s návratom výšky ťažieb na 90% súčasného objemu až v období 2055 – 2064).

Pri dodržaní výšky ťažieb rešpektujúcej potrebu predržania zásob rubných porastov nám vysoké finančné zaťaženie úžitkami pre mesto (cca 148 000€ v období 2016-2018, skutočný odvod pre mesto predstavuje 24,42€/ha/rok) znemožňuje vytvorenie dostatočných zdrojov na akékoľvek iné ako krátkodobé prevádzkové výdavky spoločnosti. Čo sa týka nakladania s výnosmi spoločnosti je potrebné uviesť, že v roku 2017 boli výnosy spoločnosti prerozdelené pomerom 93% v prospech mesta a 7% v prospech spoločnosti a rok 2018 bude zrejme veľmi podobný. V prípade pokračovania tohto trendu je ohrozená ekonomická stabilita spoločnosti, možnosť investovania do nových technológií prinášajúcich ďalší zisk a aj zákonné a predovšetkým zodpovedné, trvalo udržateľné obhospodarovanie lesného majetku mesta.

Úlohou budúcich desaťročí teda nemôže byť dotovanie mestského rozpočtu z lesov, ale snaha nájsť dostatočné množstvo financií na zabezpečenie cieľov hospodárenia, údržby a zveľadenia majetku mesta a chod spoločnosti, iných ako z ťažby a predaja dreva. Z tohto dôvodu, vychádzajúc z informácií o skutočnom stave našich lesov a z potreby ich zachovania v priaznivom zdravotnom stave a vekovej štruktúre, je potrebné a nevyhnutné výrazne znížiť odvod v prospech mesta, nezaťažovať ekonomiku spoločnosti potrebami mesta a v budúcnosti všetky investície spoločnosti do zhodnocovania majetku mesta započítavať do nájomného.

Dôležité informácie v bodoch:

- nadmerné ťažby v minulosti
- chýbajú rubné porasty(245 hektárov, odhadom 108 000 m³ dreva/ 6,5 milióna eur)
- zásoby dreva v lese nezodpovedajú PSL
- vysoké náklady na pestovnú činnosť, údržby ciest(stotisíce eur)
- vysoký odvod(24,40€/ha/rok) spoločnosti do rozpočtu mesta nevychádza z reálnych možností lesa a ohrozuje prevádzkovú a ekonomickú stabilitu spoločnosti a priaznivý stav lesa
- neexistuje žiaden rezervný fond z minulosti
- nasledujúce desaťročia bude objem ťažieb klesať
- potreba budovania finančnej rezervy na nasledujúce desaťročia
- potreba výrazne znížiť finančné zaťaženie spoločnosti odvodmi v prospech mesta
- pokračovanie súčasného stavu je dlhodobu neudržateľné

S pozdravom Lesu zdar!

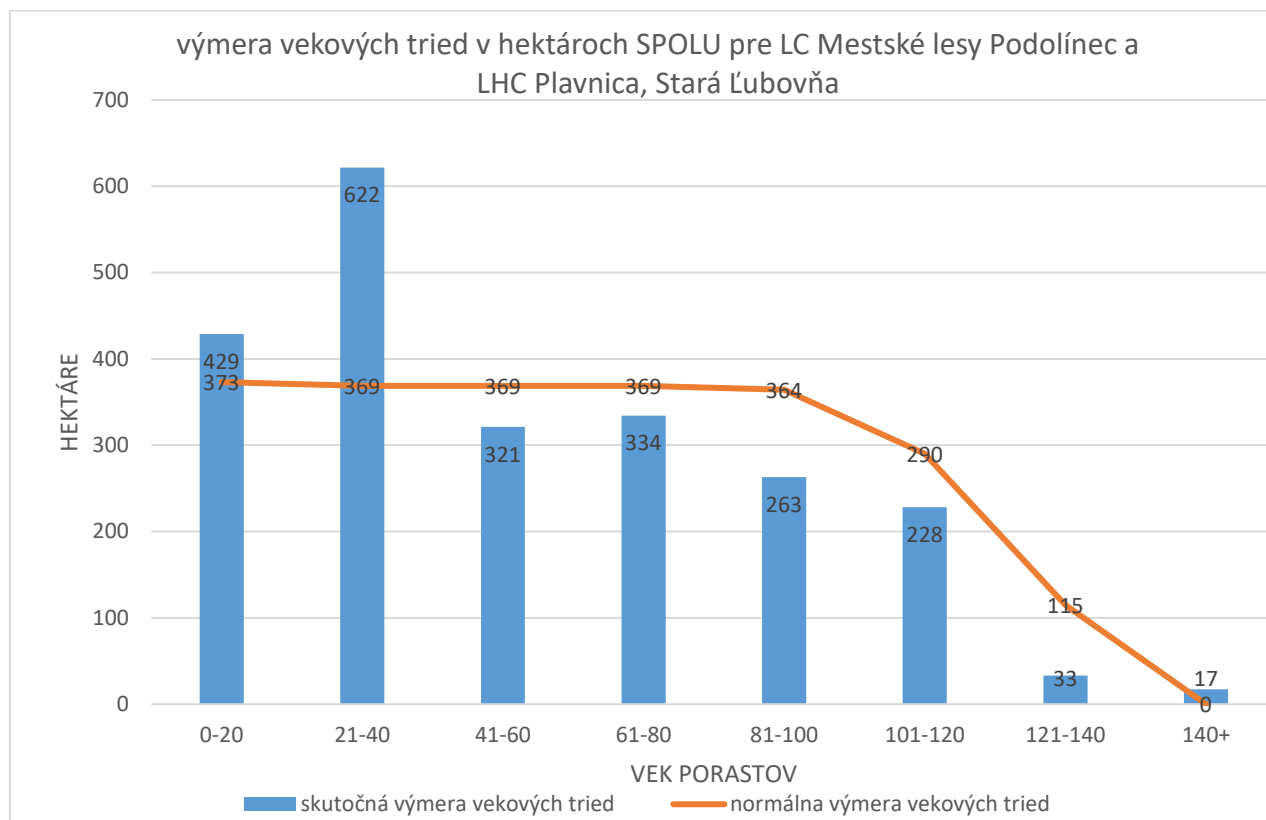
Ing. Pavel Homola

konateľ Lesy mesta Podolíneč s.r.o.

Príloha:

- Graf a tabuľky rozdelenia vekových tried porastov.

Normálna výmera vekových tried a normálne rozdelenie vekových tried opisujú taký (modelový, ideálny)stav lesa, ktorý zaručuje trvalosť, nepretržitosť a rovnomernosť produkcie drevnej hmoty. Skutočná výmera vekových tried a ich rozdelenie opisujú reálny stav vekovej štruktúry lesov.

ROZDELENIE VEKOVÝCH TRIED PORASTOV NA LC MESTSKÉ LESY PODOLÍNEC A LHC PLAVNICA, STARÁ ĽUBOVŇA

rozdelenie vekových tried porastov SPOLU Podolíne a Mníšek (ha)								
výmera (ha)	0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	140+
SKUTOČNÁ	429	622	321	334	263	228	33	17
NORMÁLNA	373	369	369	369	364	290	115	0
ROZDIEL(ha)	56	253	-47	-34	-101	-62	-82	17

PERCENTUÁLNE ZASTÚPENIE VEKOVÝCH TRIED LMP SPOLU								
Výmera/vek	0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	140+
NORMÁLNE %	17	16	16	16	16	13	5	
SKUTOČNÉ %	19	28	14	15	12	10	1	1

vekové triedy SL156 Podolíne (ha)								
výmera (ha)/vek	0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	140+
SKUTOČNÁ	360	571	129	235	116	130	22	
NORMÁLNA	259	256	256	256	253	202	80	0

vekové triedy LA093 Mníšek (ha)								
výmera (ha)/vek	0-20	21-40	41-60	61-80	81-100	101-120	121-140	140+
SKUTOČNÁ	69	50	192	100	147	99	11	17
NORMÁLNA	114	112	112	112	111	88	35	0